Digitaalisen väkivallan eri taktiikat parisuhteessa

Outi Rantamäki, erityisasiantuntija
Väkivaltatyön foorumi 2026
Lahdessa 12.11.2026

RIKU
RIKOSUHRIPÄIVYSTYS
BROTTSOFFERJOUREN

Toimintaa tukee:
Verksamheten stöds av:

OIKEUSMINISTERIÖ
JUSTITIEMINISTERIET

Parisuhteessa tapahtuva digitaalinen väkivalta

- Digitaalisella ja teknologiavälitteisellä väkivallalla viitataan väkivaltaan, häirintään ja kontrolliin, jossa välineenä on digitaalinen ympäristö tai teknologia.
- Väkivaltaisessa parisuhteessa se kietoutuu vahvasti kontrolliin ja muihin väkivallan muotoihin, toimii kuin ”työkalupakkina” niille.
- Teknologia tarjoaa lukemattomia tapoja toisen tarkkailuun ja kontrollointiin niin suhteen aikana kuin eron jälkeen.
- Teknologian väärinkäytön avulla on mahdollista luoda tunne siitä, ettei väkivallan kokijalla ole yksityisyyttä tai turvaa missään ja tekijä tietää kaiken.

RIKU
RIKOSUHRIPÄIVYSTYS
BROTTSOFFERJOUREN

Digitaalisen väkivallan välineet

Digitaalisessa väkivallassa kontrolloinnin ja vahingoittamisen välineenä käytetään teknologiaa tai digitaalisia alustoja, kuten

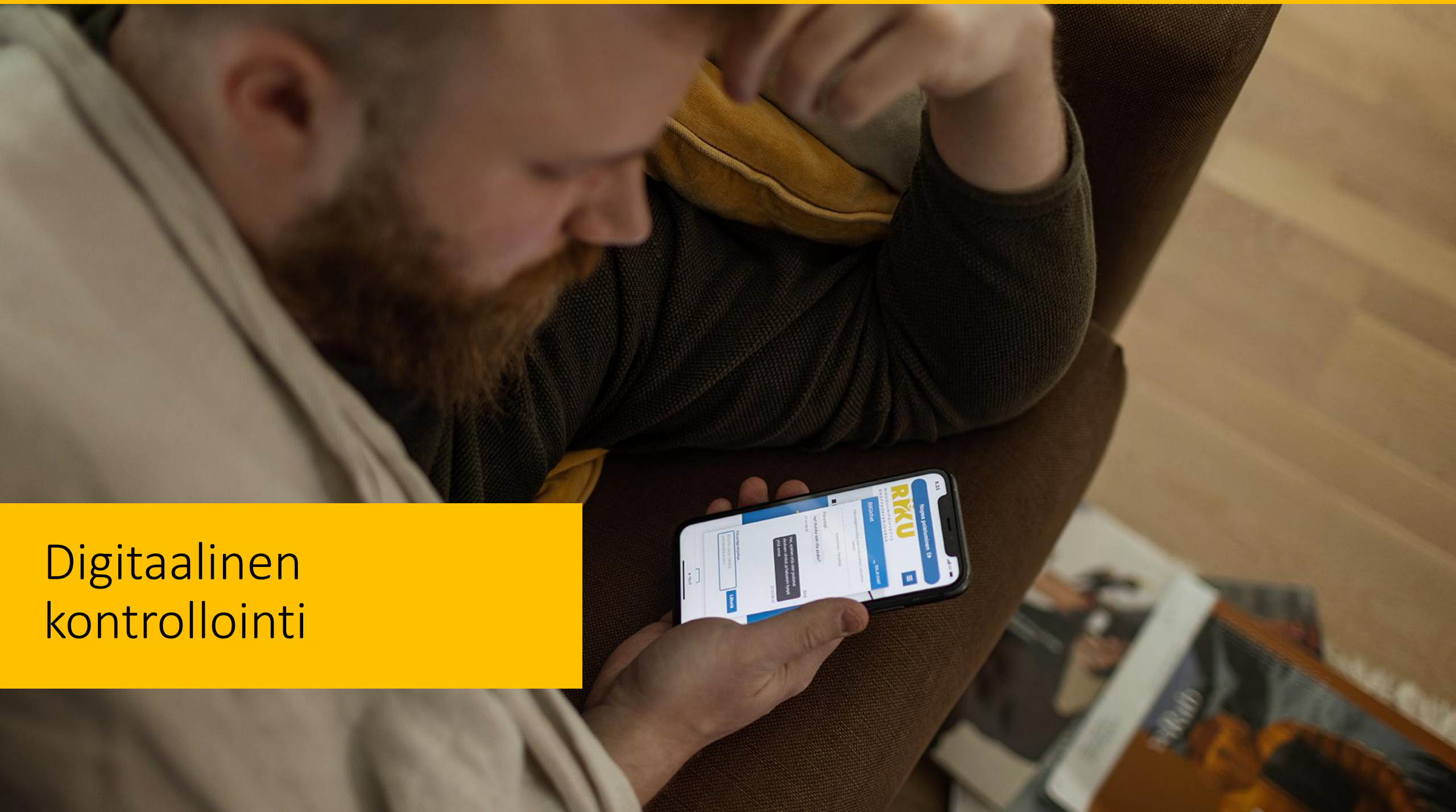
- Tietoteknisiä laitteita (esim. älypuhelin, tietokone, älylaitteet, paikantimet)
- Erilaisia viesti- ja puhelupalveluita (esim. WhatsApp, sähköposti, tekstiviestit ja puhelut)
- Somea ja muita avoimia ja suljettuja verkkoalustoja
- Sähköisiä tunnistautumisvälineitä (esim. verkkopankkitunnukset)
- Mitä tahansa muita digitaalisia alustoja (esim. rahansiirtosovellukset, pilvipalvelut, yhteisen lapsen sähköinen asiointi)

RIKU
RIKOSUHRIPÄIVYSTYS
BROTTSOFFERJOUREN

Digitaalisen väkivallan taktiikat

- Digitaalisen väkivallan taktiikoiksi kutsutaan joskus yksittäisiä tekoja ja joskus erityyppisiä tekojen kokonaisuuksia.
- Tässä esityksessä digitaalinen väkivalta parisuhteessa on jaettu kahteen päätaktiikkaan, joiden alle kuuluu monenlaisia eri väkivallan tekoja.
  - Digitaalinen kontrollointi
  - Häpäisy ja digitaalinen seksuaaliväkivalta

RIKU
RIKOSUHRIPÄIVYSTYS
BROTTSOFFERJOUREN

Digitaalinen kontrollointi

Kontrolloiva kumppani hyödyntää usein teknologiaa

- Teknologian käytön kontrollointi tai kontrolloinnin ja tarkkailun toteuttaminen teknologian avulla ovat usein osa parisuhteessa tapahtuvaa kontrollia.
- Monet kontrolliin liittyvät teot voivat näyttäytyä etenkin aluksi välittämisenä ja huolenpitona, mutta muuttuvat yleensä moninaisemmiksi ja kaiken kattavaksi.
  - Yksityisyyden ja normaalin rajat parisuhteessa voivat hämärtyä monella tavalla, kun teknologian avulla pystyy ”kulkemaan kumppanin mukana” jatkuvasti.
  - Syyttely salailusta tai esim. uskottomuudesta, jos ei suostu luopumaan digitaalisesta yksityisyydestään.

RIKU
RIKOSUHRIPÄIVYSTYS
BROTTSOFFERJOUREN

Millaisia tekoja digitaalinen kontrolli sisältää?

- Viestien lukeminen ja puheluiden kuuntelu
  - salaa, pakotettuna tai painostettuna/manipuloituna
- Sähköisen yhteydenpidon estäminen läheisiin ja ulkomaailmaan
  - uhkailemalla, manipuloimalla, laitteita piilottamalla tai rikkomalla
- Sähköisen tunnistautumisen väärinkäyttö
  - esim. ajanvarauksien perumiseksi tai terveystietojen ja muiden asiakaskirjausten lukemiseksi
- Vaatimus jakaa sijaintia jatkuvasti, sijainnin seuraaminen salaa
- Laitteiden käytön rajoittaminen, laitteiden piilottaminen tai hajottaminen

RIKU
RIKOSUHRIPÄIVYSTYS
BROTTSOFFERJOUREN

Millaisia tekoja digitaalinen kontrolli sisältää?

- Somen käytön vahtiminen
  - mitä saa julkaista, ketä seurata, kenen kanssa vuorovaikuttaa
  - esim. vaatimus lopettaa yhteydenpito kategorisesti uhkana koetun sukupuolen kanssa
- Vaatimus olla jatkuvasti tavoitettavissa puhelimitse tai viesteillä, viesteillä ja puheluilla ”pommittaminen”
  - esim. online-statuksen ja luettu-kuittausten vahtiminen viestipalveluissa
  - jos kokija ei vastaa riittävän nopeasti, voi johtaa väkivallan eskaloitumiseen
- Vaatimus jakaa salasanoja tai käyttää yhteistilejä, salasanojen varastaminen ja tileille murtautuminen
- Teknologian käyttöön liittyvän osaamattomuuden tarkoituksellinen ylläpitäminen
  - riippuvuus väkivallan tekijästä vahvistuu

RIKU
RIKOSUHRIPÄIVYSTYS
BROTTSOFFERJOUREN

Digitaaliset rajat parisuhteessa

Arjen digitalisoituminen saattaa hämärtää normaalin yksityisyyden rajoja parisuhteessa. Esimerkiksi sijainnin jatkuva seuraaminen voi normalisoitua salakavalasti osaksi parisuhteen kontrolloivaa dynamiikkaa.

On tärkeää muistaa, että jokaisella on oikeus

- pitää yhteyttä läheisiinsä yksityisesti jakamatta keskusteluja kumppanin kanssa
- päättää vapaasti omasta somenkäytöstään ja siitä, kuinka näkyvästi haluaa olla esillä somessa
- hallinnoida itsenäisesti omia käyttäjätilejä ja laitteita jakamatta pääsyä kumppanille
- olla täysin ”offline”, eli viettää omaa aikaa niin, ettei ole koko ajan tavoitettavissa tai seurattavissa esim. sijainnin seurannalla

RIKU
RIKOSUHRIPÄIVYSTYS
BROTTSOFFERJOUREN

Digitaalinen tarkkailu ja seuraaminen

- Tarkkailua voi tapahtua monella tapaa kokijan huomaamatta:
  - Puhelimeen asennettu varsinainen vakoilusovellus (esim. ns. spouseware/stalkerware-ohjelma, joka on suunniteltu kumppanin tarkkailuun salaa)
  - Lapsen puhelimen käyttöön tarkoitettu parental control -tyyppinen sovellus
  - Puhelimeen asennettu varmuuskopiointisovellus
  - Tileille murtautuminen, sähköpostien uudelleenlähetys
  - Paikannuslaitteen piilottaminen esim. autoon (esim. Airtagit yms.)
  - Kotiin piilotetut valvontakamerat, jotka voivat tallentaa myös ääntä
- Pahantahtoiset vakoiluohjelmat on suunniteltu niin, että ne on vaikeaa löytää laitteesta, esimerkiksi naamioimalla ne järjestelmäsovelluksiksi.

RIKU
RIKOSUHRIPÄIVYSTYS
BROTTSOFFERJOUREN

Mitä vakoilusovelluksella voi seurata?

- Puhelimeen asennetulla vakoilusovelluksella voi kohteen huomaamatta esim.
  - Seurata sijaintia reaaliajassa
  - Käyttää etu- ja takakameraa salakatseluun ja tallennukseen
  - Käyttää mikrofonia salakuunteluun ja tallennukseen
  - Seurata puhelimen käyttöä ja ottaa näyttökaappauksia
  - Kuunnella ja äänittää puheluja
  - Lukea ja tallentaa kaikki viestit
  - Saada haltuun käyttäjätunnuksia ja salasanoja
  - Muokata puhelimen asetuksia, esim. näytönlukitusta

RIKU
RIKOSUHRIPÄIVYSTYS
BROTTSOFFERJOUREN

Teknologiavälitteinen väkivalta ja vaino eron jälkeen on jatkumoa kontrolloinnille

- Parisuhdeväkivalta voi jatkua eron jälkeen ja täyttää myös vainoamisen tunnusmerkistön.
- Eron jälkeisessä väkivallassa teknologiavälitteisyys korostuu erityisesti, koska teknologia tuo vainoajalle valtavasti työkaluja jatkaa väkivaltaa ja kontrollointia etäisyydenkin päästä.
- Eron jälkeisessä digitaalisessa väkivallassa yleistä etenkin
  - Puhelinterrori, eli toistuvat ei-toivotut viestit ja puhelut eri alustoilla
  - Tarkkailu ja seuraaminen teknologian avulla
  - Julkinen mustamaalaus tai häpäisy verkossa
  - Yhteisten lasten hyödyntäminen

RIKU
RIKOSUHRIPÄIVYSTYS
BROTTSOFFERJOUREN

Lasten käyttäminen väylänä tarkkailuun on yleistä eron jälkeisessä väkivallassa

- Rajaton yhteydenpito muka lasten asioissa, yhteydenpitoväylän käyttäminen esim. uhkailuun ja haukkumiseen
- Yhteydenpito lapseen ja sen hyödyntäminen ex-kumppanin tarkkailuun (esim. videopuhelut joissa pyytää esittelemään kotia ja toisen vanhemman makuuhuonetta)
- Lapsen laitteiden käyttäminen tarkkailuun ja seuraamiseen, esim. sijaintia seuraamalla tai vakoiluohjelman avulla
- Lahjoihin, leluihin tai muihin lapsen tavaroihin piilotettu paikannuslaite
- Erilaisten lapsen tietokantojen hyödyntäminen tiedon saamiseksi ex-kumppanista ja tämän liikkeistä tai mustamaalaamiseen

RIKU
RIKOSUHRIPÄIVYSTYS
BROTTSOFFERJOUREN

Häpäisy ja digitaalinen seksuaaliväkivalta

Kuviin liittyvä väkivalta perustuu häpäisyyn

- Intiimiä kuva- ja videomateriaalia käytetään väkivallan ja kontrollin välineenä monella tapaa
  - Intiimin kuvamateriaalin levittäminen tai sillä uhkaaminen
  - Intiimin kuvamateriaalin tuottamiseen pakottaminen, painostaminen tai manipuloiminen
  - Seksuaalisen tai intiimin tilanteen kuvaaminen salaa
  - Seksuaaliväkivaltatilanteen kuvaaminen
  - Uskottavan näköisen kuvamateriaalin väärentäminen tekoälyn avulla ja sen levittäminen tai sillä uhkaaminen
- Kyseessä on seksuaalisuutta loukkaava väkivalta, jonka seuraukset kokijalle voivat olla jopa yhtä vakavat kuin fyysisessä kajoamisessa.

RIKU
RIKOSUHRIPÄIVYSTYS
BROTTSOFFERJOUREN

Intiimin kuvamateriaalin levittämisellä uhkaaminen

- Tekijä uhkaa levittää kuvamateriaalia esim. somessa, pornosivustolla tai ystäväpiirin ryhmäkeskustelussa.
  - Uhkaus voi olla myös epäsuora, esim. kuvien olemassaolosta muistuttaminen konfliktitilanteessa.
- Kuvat voivat olla päätyneet tekijän haltuun alun perin suostumuksella tai ilman.
- Tavoitteena on usein saada kokija toimimaan tietyllä tavalla, eli kontrolloida ja kiristää kuvien avulla. Motiivina voi myös olla rankaisu tai kosto esim. eron takia.
- Pelko kuvien leviämisestä voi olla kokijalle erittäin lamauttavaa ja asiaan liittyvä häpeä vaikeuttaa avun hakemista ja asiasta kertomista.
  - Pelko voi myös vaikuttaa kokijan toimintaan, esim. uskaltaako erota.
- Kuvien levitessä tapahtuman traumaattisuutta voimistaa sen julkisuus: yksityisyyden ja hallinnantunteen totaalinen katoaminen.

RIKU
RIKOSUHRIPÄIVYSTYS
BROTTSOFFERJOUREN

Seksuaaliseen materiaaliin painostaminen

- Esimerkiksi kuvien tai videoiden, videopuheluiden tai seksin kuvaamisen vaatiminen tai näihin manipuloiminen.
  - Kokijalta ei aitoa suostumusta.
  - Mukana voi olla pakottamista, uhkailua, ukaaseja, syyllistämistä, sääliin vetoamista, uhriutumista jne.
- Kuvamateriaalin olemassaolo voi vaikuttaa merkittävästi kokijan turvallisuudentunteeseen, etenkin jos suhde tuntuu muutenkin turvattomalta.
  - Pelko kuvien leviämisestä tai niillä kiristämisestä myöhemmin.
  - Vaikka kumppani poistaisi kuvat, ei kokijalla ole välttämättä varmuutta ja luottoa siihen, että ne on todella poistettu.

RIKU
RIKOSUHRIPÄIVYSTYS
BROTTSOFFERJOUREN

Seksuaalisen tilanteen tai seksuaaliväkivallan kuvaaminen

- Salaa kuvaaminen voi tapahtua esim. kätketyllä kameralla tai huomaamattomasti puhelimella kuvaten.
  - Myös älylasit ja muut huomaamattomat asusteissa olevat kamerat voivat yleistyä.
  - Myös seksuaalisen tilanteen luvaton äänittäminen rikkoo toisen rajoja ja suostumusta.
- Seksuaaliväkivallan kuvaamisessa moninkertainen trauma: itse tapahtuman lisäksi pelko materiaalin leviämisestä tai sen levitessä totaalinen yksityisyyden menetys.

RIKU
RIKOSUHRIPÄIVYSTYS
BROTTSOFFERJOUREN

Tekoälyn hyödyntäminen kuviin liittyvässä väkivallassa

- Tekijä voi väärentää aidon näköistä kuvamateriaalia erilaisia helposti tarjolla olevia tekoälytyökaluja hyödyntämällä.
- Motiivina voi olla kontrollin lisäksi esim. rankaisu tai kosto, tai vain halu satuttaa ja ”kiusata” kumppania:
  - ”Pornovideon” tekeminen kumppanista tekoälyllä, koska tämä ei suostu tekemään oikeaa.
  - Intiimimateriaalin väärentäminen kiristystarkoitukseen, esim. levittämisellä uhkaaminen.
  - Intiimimateriaalin väärentäminen, koska tietää sen satuttavan kumppania ja aiheuttavan tälle ahdistusta.
- Väärennettyjen kuvien leviäminen voi vaikuttaa väkivallan kokijaan yhtä voimakkaasti ja samoilla tavoin, kuin oikean kuvan leviäminen.
  - Itsen näkeminen seksuaalisessa tilanteessa, johon ei ole antanut suostumustaan, voi olla traumaattista myös itsessään ja rikkoa itsemääräämisoikeutta.

RIKU
RIKOSUHRIPÄIVYSTYS
BROTTSOFFERJOUREN

9.10
116006
Lisää numero
Yhteystiedot
Näppäimistö
Puhepostl

Lopuksi

Digitaalinen väkivalta on usein rikos

8 § (13.12.2013/879) Yksityiselämää loukkaava tiedon levittäminen

8 § (10.4.2015/368) Tietomurto

6 § (9.6.2000/531) Salakatselu

7 § (21.4.1995/578) Laiton uhkaus

3 § (10.4.2015/368) Viestintäsalaisuuden loukkaus

1 a § (13.12.2013/879) Viestintärauhan rikkominen

3 a § (10.4.2015/368) Datavahingonteko

7 a § (13.12.2013/879) Vainoaminen

9 a § (10.4.2015/368) Identiteettivarkaus

3 § (24.8.1990/769) Kiristys

6 § (8.7.2022/723) Seksuaalinen ahdistelu

9 § (13.12.2013/879) Kunnianloukkaus

7 § (8.7.2022/723) Seksuaalisen kuvan luvaton levittäminen

RIKU
RIKOSUHRIPÄIVYSTYS
BROTTSOFFERJOUREN

RIKUn palvelut

- **RIKUn palvelut ja työkalut** RIKUn verkkosivuilla
  - Puhelin 116 006
  - RIKUchat
  - Juristin puhelinneuvonta 1800 161 177
  - Tunnista ja ohjaa -tekoälytyökalu ammattilaisille palveluohjauksen tueksi
  - RIKUbot-tekoälytyökalu oman tilanteen pohtimiseen väkivaltaa kokeneelle (2027 laajenee kattamaan myös muut rikokset)
- Vinkkinä myös: Asiakas- ja potilasturvallisuuskeskuksen **Digitaalinen väkivalta etäpalveluissa -työkalu** etävastaanottotyötä tekeville sote-alan ammattilaisille digitaalisen väkivallan tunnistamiseen ja huomioimiseen julkaistaan tämän vuoden aikana Asiakas- ja potilasturvallisuuskeskuksen verkkosivuilla materiaalipankissa.

RIKU
RIKOSUHRIPÄIVYSTYS
BROTTSOFFERJOUREN